

Consultatie van het voorontwerp voor een

Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en wijziging van de Telecommunicatiewet

Reactie van KPN

KPN
Postbus 30 000
2500 GA Den Haag
Contactpersoon Paul Knol (paul.knol@kpn.com)

Kenmerk: GCO/15/U/057

17 augustus 2015

Inleiding

KPN heeft kennis genomen van het voorontwerp voor een wetsvoorstel ter implementatie van Richtlijn 2014/61/EU (hierna 'de Richtlijn'). De Richtlijn beoogt de aanleg van breedbandnetwerken met hoge snelheid te vergemakkelijken, in het bijzonder door maatregelen die de kosten van aanleg en onderhoud van dergelijke netwerken kunnen verlagen. Daarbij gaat het vooral om het stimuleren van medegebruik van bestaande fysieke voorzieningen en om betere coördinatie van de uitvoering van civiele werken.

Zoals in de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt aangegeven is er in de Nederlandse wetgeving voor wat betreft *ondergrondse* kabelnetwerken in de praktijk nauwelijks een beletsel voor aanleg en medegebruik. Veeleer heeft die op een aantal punten als voorbeeld gediend voor de Europese wetgever. Bij de implementatie is het dan ook wenselijk om de Richtlijn voor ondergrondse infrastructuur te implementeren in aansluiting op het bestaande Nederlandse systeem en daarop voort te bouwen. KPN heeft er met instemming kennis van genomen dat dit op grote lijnen ook de insteek van het voorontwerp is. Terecht wordt hiervoor aangesloten bij de bestaande wetgeving (WION, hoofdstuk 5 Telecommunicatiewet) en wordt alleen wijziging voorgesteld waar dat noodzakelijk is.

Namens de Groep Graafrechten, NLkabel en KPN gezamenlijk wordt door mr. F.P. Sickinghe een reactie in de consultatie ingediend die zich richt op vaste ondergrondse kabelinfrastructuur. Voor KPN is het voorontwerp evenzeer van belang voor *bovengrondse* activiteiten (mobiel, omroepzendernetwerken). De drie verschillende betrokken markten (kabel-, mobiele- en omroepnetwerken) vertonen op sommige punten grote praktische verschillen en behoeven aparte aandacht. Daarom is in deze reactie nog een aanvulling op de gezamenlijke notitie opgenomen.

Volgens het voorontwerp wordt de Wibon uitgebreid met rechten en verplichtingen voor wat betreft de bovengrondse fysieke infrastructuur. Bij die keuze en de uitwerking daarvan is er te weinig rekenschap gegeven van het feit dat het hele systeem van informatie-uitwisseling m.b.t. mobiele netwerken in de bestaande wetgeving en praktijk op een geheel andere manier is ingericht dan via het Kadaster. Dit heeft veel verdergaande implicaties dan blijkt uit de 'terzijde' behandeling daarvan in het voorontwerp. Er lijkt onvoldoende aandacht te zijn gegeven aan deze praktische consequenties en daarmee aan de onderbouwing van de effecten van het voorontwerp.

KPN gaat in deze reactie daarom vooral in op die aspecten, alsmede op een aantal wetstechnische punten. Deze punten lijken van minder belang, maar kunnen er mogelijk toe bijdragen dat onnodige interpretatievragen in de toekomst worden voorkomen.

Inhoud

Inleiding	2
1. Reikwijdte van de Wibon (mobiele communicatienetwerken)	3
2. Wibon – Begripsbepalingen (artikel 1).....	4
3. Wibon – Vertrouwelijkheid van informatie	5
4. Wibon – Informatieverstrekking (artikelen 12 en 41).....	5
5. Telecommunicatiewet – Begripsbepalingen (artikelen 1.1 en 5a.1 Tw).....	6
6. Het nieuwe hoofdstuk 5a Tw.....	6
7. Omroepzendernetwerken in hoofdstuk 5a Tw	8
8. Toezicht en geschilbeslechting	9
9. Nog enkele details	9

1. Reikwijdte van de Wibon (mobiele communicatienetwerken)

Uit de toelichting blijkt – terecht – dat ook 4G netwerken zijn te kwalificeren als ‘netwerken met hoge snelheid’ en dus vallen onder de reikwijdte van de nieuwe wettelijke regeling. In de toelichting wordt aangegeven dat gebouwen, antenne-installaties, torens, palen en antenne-opstelpunten onder het begrip ‘fysieke infrastructuur’ vallen. Voor wat betreft de medegebruik regeling van het nieuwe hoofdstuk 5a Tw levert dat voor mobiele communicatie op zich geen complicaties op.¹ Maar in het wetsvoorstel wordt onvoldoende uitgewerkt welke gevolgen dit heeft voor (de informatieplichten van) de nieuwe Wibon.

In het voorontwerp wordt verondersteld dat de voorheen geldende verplichtingen tot informatieverstrekking met betrekking tot ondergrondse infrastructuur ‘eenvoudig’ kunnen worden opgerekt naar die voor alle fysieke infrastructuur. Een feitelijke onderbouwing hiervan is echter niet opgenomen. Naar het KPN voorkomt is de uitbreiding van een zodanige aard dat dit niet zomaar kan worden aangenomen. Zo is er voor mobiele netwerken op dit moment een geheel ander systeem van informatie-uitwisseling, via plaatsingsplannen (op basis van het gesloten Antennenconvenant) en meldingen voor het Antenneregister. De informatie verkregen via plaatsingsplannen en dat register biedt marktpartijen de informatie waarop verzoeken tot medegebruik kunnen worden gebaseerd.

Terecht merkt de toelichting op dat antennes zelf niet vallen onder het begrip fysieke infrastructuur. Op het eerste gezicht lijkt daarom geen dubbele informatieplicht te ontstaan. Maar als naast de antennes – bij het Antenneregister – ook de fysieke infrastructuur waarop die antennes zijn geplaatst moet worden gemeld, maar dan via het elektronische systeem bij het Kadaster, dan is daarvan wel sprake. In de toelichting op het wetsvoorstel wordt op dit punt geheel niet ingegaan, waardoor de daadwerkelijke lasten voor de sector niet goed zijn meegewogen.

Daarbij doet zich nog de vraag voor wie informatie over die fysieke infrastructuur moet melden via het elektronisch systeem bij het Kadaster, omdat in veel gevallen antennes worden geplaatst op fysieke infrastructuur van derden. Voor zover ‘netwerkexploitanten’ als bedoeld in de wet eigenaar/beheerder van die fysieke infrastructuur zijn, rust – zo leest KPN – de informatieplicht op hen. Een groot deel van deze derden valt echter niet onder het begrip ‘netwerkexploitanten’, om-

---

¹ In hoofdstuk 5a Tw wordt ook medegebruik van antennes, antennesystemen en opstelpunten voor omroepzendernetwerken geregeld, hoewel dat buiten de Richtlijn valt. Zie daarover hierna, par. 7.

dat zij die fysieke infrastructuur bijv. zelfstandig exploiteren, zonder dat dit onderdeel is van *‘een dienst wordt geleverd die bestaat uit vervoer of uit de productie, het transport of de distributie van gas, elektriciteit, straatverlichting, verwarming en water’*. Het gaat dan om fysieke infrastructuur die voor een geheel ander doel wordt geëxploiteerd, maar ‘toevallig’ heel goed als drager voor een antenne kan dienen (denk aan gebouwen, kerktorens, etc.). In die gevallen is de mobiele aanbieder ook niet als eigenaar of beheerder van de fysieke infrastructuur aan te merken. Deze situaties blijven dus buiten de informatie-uitwisseling van de Wibon, waarmee de effectiviteit van de wet op dat punt ook nog eens beperkt is.

KPN mist in de Memorie van Toelichting een duidelijke beschrijving van de praktische gevolgen op dit punt. Daarbij zal op zijn minst aandacht moeten worden besteed aan de vraag in hoeverre voor aanbieders van mobiele netwerken naast de wettelijke verplichtingen op grond van artikel 3.23 Tw ook onder omstandigheden verplichtingen – voor dezelfde locatie – via de Wibon zouden ontstaan. Het lijkt erop dat daarmee slechts nutteloze administratieve lasten zouden worden opgelegd. Voor zover aanbieders hun onderlinge medegebruiksverzoeken in de huidige praktijk al via (deels wettelijk opgelegde) werkwijzen – met plaatsingsplannen en opneming van gegevens in het Antenneregister² – kunnen uitvoeren is het in strijd met doel en strekking van de Richtlijn om aanvullende administratieve belastingen³ op te leggen. De grondslag voor de richtlijn (‘kostenreductie’) is immers in strijd met een vergroting van administratieve lasten waartegenover een onduidelijk voordeel staat.⁴

Naar het KPN voorkomt zou de noodzakelijke beperking van administratieve lasten in de voorgestelde Wibon kunnen worden gerealiseerd door een uitzondering op te nemen voor fysieke infrastructuur bestemd voor het plaatsen van antennes waarvoor op grond van artikel 3.23 Tw reeds een verplichting tot opneming in het antenneregister bestaat.

2. Wibon – Begripsbepalingen (artikel 1)

Nu de Richtlijn in (vooral) twee wetten wordt geïmplementeerd lijkt het voor de eenduidige rechtstoepassing noodzakelijk dat beide wetten dezelfde begrippen hanteren.

Het valt op dat in de definitiebepaling van artikel 1 Wibon een aantal begrippen, dat wel in de Richtlijn en in de wettekst wordt gebruikt, niet wordt gedefinieerd. Voor sommige begrippen gebeurt dat wel, door verwijzing naar de definities die zijn opgenomen in het nieuwe hoofdstuk 5a Tw. Maar voor twee centrale – wel in de Wibon gebruikte – begrippen ontbreekt zo’n verwijzing; dat geldt voor ‘fysieke infrastructuur’ (waar verwezen kan worden naar artikel 5a.1 onderdeel b Tw; zie echter ook de opmerking hieronder bij artikel 1.1. Tw) en ‘civiele werken’ (waar verwezen

---

² Het antenneregister heeft een wettelijke basis (artikel 3.23). Het systeem van de Plaatsingsplannen is tot stand gekomen op basis van het Antenneconvenant dat in 2002 tot stand is gekomen en in 2010 is vernieuwd. De Minister van EZ is daarbij partij. Weliswaar vermeldt het Antenneregister zelf niet van wie de antennes zijn, maar de combinatie van regels en afspraken biedt meer dan voldoende aanknopingspunten om een verzoek tot medegebruik in te dienen.

³ Het wetsvoorstel verplicht volgens de primaire stelling van KPN niet om niet elektronisch beschikbare informatie beschikbaar te maken. Maar mocht dat toch zo zijn, dan zouden kabelgoten, gebouwen en dergelijke via het elektronische systeem van het Kadaster inzichtelijk moeten worden gemaakt. Dat heeft voor mobiele aanbieders een niet voorziene grote operationele belasting, terwijl er geen meerwaarde is. De veronderstelling van de toelichting dat de impact gering zal zijn is voor mobiele netwerken onjuist.

⁴ Een belangrijk deel van de opstelpunten voor mobiele antennes zijn niet van ‘netwerkexploitanten’ als bedoeld in de Richtlijn en het voorontwerp. Op hen rust (dus) geen meldingsplicht. Dit terwijl alleen al de aanbieders van masten met een voorzichtige schatting zeker meer dan 1500 opstelpunten in eigendom hebben.

kan worden naar artikel 5a.1 onderdeel e Tw). Het is niet duidelijk waarom die keuze is gemaakt. Naar valt aan te nemen is geen materieel verschil in hantering van die begrippen beoogd.

In artikel 1 onderdeel j wordt voor het begrip ‘aanbieder’ verwezen naar artikel 1.1 Tw. Daarin wordt dat begrip echter niet gedefinieerd. Hooguit wordt het woord ‘aanbieder’ gebruikt in de definitie van abonnee (artikel 1.1. onderdeel p Tw), maar dan als aanbieder van openbare elektronische communicatiediensten en niet van een netwerk.

De definitiebepaling van de Wibon zou op de aangegeven onderdelen verbeterd kunnen worden.

3. Wibon – Vertrouwelijkheid van informatie

Het stelsel van de Wibon is erop gebaseerd dat informatie door een benoemde groep aanbieders kan worden verkregen en slechts mag worden gebruikt voor het in de wet veronderstelde doel. De informatie die gedeeld wordt is in zoverre niet ‘bedrijfsvertrouwelijk’ als bedoeld onder de Wob, maar door de opgenomen clausulering van rechthebbenden en de doelbinding ook niet openbaar. Uit de aard van dit stelsel vloeit voort dat de informatie niet ongelimiteerd beschikbaar moet komen – mede in verband met bescherming van vitale infrastructuren – en die informatie dan ook niet via een beroep op de Wob beschikbaar hoeft te worden gemaakt. Dit uitgangspunt is echter niet uitdrukkelijk in de wet of de toelichting opgenomen. Omdat het uitgangspunt van de Wob is dat deze wijkt voor bijzondere wettelijke openbaarmakingsregelingen met een uitputtend karakter verdient het aanbeveling in de toelichting expliciet aandacht hieraan te besteden, teneinde de interpretatie van de wetsgeschiedenis eenduidig te laten zijn (vgl. in dat verband bijv. ABRvS 17 september 2003, ECLI:NL:RVS:2003:AK4040, AB 2003/439).

Aanbevolen wordt uitzonderingskarakter op de Wob expliciet in de toelichting op te nemen.

4. Wibon – Informatieverstrekking (artikelen 12 en 41)

In artikel 12 is (onder meer) artikel 4 lid 1 Richtlijn geïmplementeerd. Daarbij is de norm dat onder meer informatie moet worden verstrekt over ‘aard en huidig gebruik van de infrastructuur’ verder ingevuld door aan te geven dat die informatie ‘onverwijld doch uiterlijk binnen twee weken’ moet worden verstrekt. Tekst noch toelichting maken duidelijk in welke mate van detail die informatie beschikbaar moet worden gesteld. Dat brengt mee dat niet duidelijk is wanneer exact aan die norm is voldaan. Het is wenselijk dat in de toelichting duidelijk wordt gemaakt dat het om niet meer gaat dan het soort gebruik dat van de infrastructuur wordt gemaakt (‘telecom’) en dat het om niet meer gaat dan informatie die in de elektronische systemen van een netwerkexploitant beschikbaar is (mede in verband met het feit dat op niet verstreking een sanctie is gesteld in artikel 34 lid 2). De Richtlijn (zie vooral overwegingen 20 en 21) ondersteunen die lezing.

Aanbeveling verdient het in de toelichting te verduidelijken dat het bij deze verplichting gaat om de informatie op het niveau zoals die in de systemen van een netwerkaanbieder beschikbaar is en niet om verdergaande informatie. Zie hierover verder de aandachtspunten van de Groep Graafrechten.

Voor dit artikel is in artikel 41 een overgangstermijn van drie maanden opgenomen voor zover het een verzoek met betrekking tot coördineren betreft. Tot drie maanden na inwerkingtreding van de wet wordt die informatie niet via de Dienst, maar rechtstreeks door de netwerkexploitant verstrekt en wel per post, fax of e-mail. Gedurende die termijn blijft volgens de tekst van de bepaling wel de twee-weken reactietermijn bestaan. Dit is een onevenwichtige regeling en niet in

overeenstemming met de Richtlijn, die niet tot 'handmatige' uitwisseling verplicht (zie overweging 21).

Bovendien geldt deze uitzondering volgens de formulering van artikel 41 niet voor het verzoek op medegebruik als bedoeld onder letter a. Impliciet vloeit daaruit voort dat het elektronische systeem op de dag van inwerkingtreding van de bepaling daarvoor al wel gereed moet zijn. De informatie die voor medegebruik noodzakelijk is valt voor een deel (vnl. 'bovengronds') niet onder de WION en is evenmin al operationeel. Dit uitgangspunt is dan ook niet realistisch.

In de overgangsbepaling zou meer ruimte voor de praktische realiseerbaarheid moeten worden ingebouwd.

5. Telecommunicatiewet – Begripsbepalingen (artikelen 1.1 en 5a.1 Tw)

Er wordt voor gekozen de definities van de Richtlijn deels in artikel 1.1 Tw en deels in het nieuwe artikel 5a.1 Tw op te nemen. De definities van artikel 5a.1 worden alleen voor dat hoofdstuk gedefinieerd. Toch is dat niet consequent toegepast. Zo wordt in het voorgestelde artikel 1.1, onderdeel mmm/ooo het begrip 'fysieke binnenhuisinfrastructuur' gedefinieerd, in welke definitie het bepalende 'fysieke infrastructuur' voorkomt. Dat begrip wordt echter alleen voor hoofdstuk 5a gedefinieerd in 5a.1 onderdeel b en zou dus naar de letter (anders dan in de richtlijn) in die definitie niet noodzakelijk 'ingelezen' behoeven te worden. Dat illustreert dat de keus complex is.

Van de in artikel 5a.1 nieuw voorgestelde begrippen wordt echter alleen het woord 'netwerkepiloit' reeds (éénmaal) elders in de wet gebruikt (artikel 1.1, onder bb). Alleen voor dat begrip is de keuze misschien noodzakelijk, omdat voor hoofdstuk 5a dat begrip afwijkend wordt gebruikt van het spraakgebruik in de telecommunicatiesector (doordat het wordt verbreed buiten de telecomnetwerken). Voor het overige zouden de begrippen overzichtelijker kunnen worden gedefinieerd in artikel 1.1.

Het zou vanuit overzichtelijkheid en consistentie beter zijn definities zo veel mogelijk in artikel 1.1 Tw op te nemen.

In de toelichting wordt meermalen gesteld dat een 'antenne-installatie' valt onder de definitie van fysieke infrastructuur. Dat begrip is echter niet in het voorontwerp gedefinieerd. Definities van in de toelichting gebruikte begrippen komen wel voor in het Besluit omgevingsrecht (Bijlage II, artikel 1), waarin antennedrager ('*antennemast of andere constructie bedoeld voor de bevestiging van een antenne*') en antenne-installatie ('*installatie bestaande uit een antenne, een antennedrager, de bedrading en de al dan niet in een of meer techniekkasten opgenomen apparatuur, met de daarbij behorende bevestigingsconstructie*') apart worden gedefinieerd. Daarmee wordt het begrip in de toelichting afwijkend gebruikt van bestaande wetgeving. In de toelichting wordt namelijk uitdrukkelijk gesteld dat antennes niet onder de reikwijdte van de definitie van fysieke infrastructuur vallen. Beter kan consequent worden gesproken over een antenne, een opstelpunt of een antennedrager. Daarmee sluiten de gehanteerde begrippen veel beter aan bij de bedoeling van het voorstel en bij reeds geldende wetgeving.

Het verdient aanbeveling het gebruik van de terminologie in de toelichting aan te passen aan bestaande definities in andere wetgeving.

6. Het nieuwe hoofdstuk 5a Tw

De belangrijkste redenen om de materie van medegebruik in een apart hoofdstuk 5a op te nemen is dat de groep aanbieders aan wie hierin verplichtingen worden opgelegd worden verbreed tot

netwerkaanbieders uit andere sectoren. KPN kan zich daarin vinden. De nieuwe definitie van ‘netwerkexploitant’ is weliswaar niet letterlijk, maar samengevat in artikel 5a.1 overgenomen, maar uit de toelichting is voldoende duidelijk dat de iets uitvoeriger definitie van de Richtlijn hierin begrepen wordt. Op dit moment is er nog weinig ervaring met medegebruiksverplichtingen in deze (asymmetrische) relaties. KPN kan zich in grote lijnen wel in de wijze van implementatie vinden, zolang maar voorkomen wordt dat onnodige nieuwe regels ontstaan voor de bestaande relaties en dat bestaande regels die de praktijk van vandaag beheersen onnodig worden aangepast.

Onderling medegebruik van voorzieningen tussen aanbieders van elektronische netwerken is in Nederland al langer wettelijk geregeld in de artikelen 5.12 en (voorgangers van) 3.24-3.25 Tw. Al in 2007 zijn twee onderzoeken daarnaar gepubliceerd, waarin wel aanbevelingen werden gedaan, maar geen principiële problemen op dit punt werden aangewezen.⁵ Die beide artikelen hebben aanleiding gegeven tot weinig juridische procedures in de mobiele markt (slechts één procedure toen de bepaling recent was ingevoerd). In de mobiele markt is er door het ontbreken van enige vorm van gedoogplicht en schaarste aan geschikte opstelpunten in de markt voldoende aanleiding om op vrijwillige basis medegebruik overeen te komen. De toen gesignaleerde onduidelikheden in de omroepzendermarkt zijn met de wetwijziging van 15 maart 2013 (art. 3.24) en in de jurisprudentie sindsdien goeddeels weggenomen. Er is vanuit de richtlijn dan ook geen reden om de bestaande regels te wijzigen.

Maar wel moet voorkomen worden dat onnodige administratieve belasting wordt gecreëerd, zeker waar de praktijk voldoende werkt. In dat opzicht meent KPN dat de formulering van artikel 5a.7 moet worden aangepast: er is – zeker tussen verschillende telecomnetwerk-aanbieders onderling – geen dwingende noodzaak om de procedures voor verzoeken tot medegebruik wettelijk te formaliseren. De wet zou hooguit de mogelijkheid kunnen openlaten om nadere regels te stellen als daartoe in de toekomst aanleiding bestaat, maar niet bij voorbaat. Ook het bestaande artikel 3.25 voorziet in dit opzicht in een ‘kan’ bepaling, waarvan alleen gebruik is gemaakt in het Besluit medegebruik omroepzendernetwerken⁶. Het voorontwerp lijkt dit onderwerp in zowel artikel 5a.7 (dwingend) als in artikel 5a.8 lid 2 (formulering ontleend aan artikel 3.25) te regelen, waarbij de tweede regeling inhoudelijk de voorkeur verdient.

Het verdient aanbeveling artikel 5a.7 Tw te schrappen.

De nieuwe regeling van artikel 5a.9 (‘ter plaatse bezichtigen’) is qua formulering dwingender dan de formulering van artikel 4 lid 5 van de Richtlijn. De doelstelling van de bepaling is duidelijk, maar de tekst gaat verder dan praktisch realiseerbaar. Bij ondergrondse werken zou een letterlijke fysieke inspectie leiden tot graafwerk, wat niet de bedoeling van de regeling kan zijn. De richtlijn beperkt terecht het recht op inspectie tot ‘redelijke verzoeken’ en de implementatie dient daarmee in lijn te zijn.

Het verdient aanbeveling in artikel 5a.9 Tw meer aan te sluiten bij de tekst van de Richtlijn.

---

⁵ Zie Nirmala Sitompoel, Telecommunicatie en ruimtelijke omgeving, diss. UvA, 2007, ITeR reeks nr. 83, en kort voordien (meer specifiek over medegebruik) Paul Knol, Gerrit-Jan Zwenne, Gera van Duijvenvoorde, Sander Huisjes, Cheryl de Meza en Jaap Tempelman, Delen van bedrijfsmiddelen in de telecommunicatie, ITeR reeks nr. 82.

⁶ In de slotbepalingen ontbreekt nog de bepaling dat dit Besluit na invoering van het nieuwe hoofdstuk 5a berust op artikel 5a.7.

7. Omroepzendernetwerken in hoofdstuk 5a Tw

In het voorontwerp is ervoor gekozen de regels van medegebruik in het kader van omroepzendernetwerken ook over te brengen naar het nieuwe hoofdstuk 5a, hoewel deze regels buiten de reikwijdte van de Richtlijn vallen⁷ en dus niet geraakt worden door de inhoud daarvan. Hoewel er vanuit wetstechnisch oogpunt begrip voor bestaat de vergelijkbare regels bijeen te houden, bestaat er bezwaar tegen de wijze waarop de overbrenging van de regeling in het voorontwerp plaatsvindt.

Zoals in par. 6 aangegeven is jarenlang een groot aantal geschillen uitgevochten over de toepassing van de medegebruiksverplichtingen rondom omroepzendernetwerken. Een belangrijke reden daarvan is dat die markt heel specifieke voorzieningen nodig heeft, die toebehoren aan slechts een zeer gering aantal partijen, waarbij de belangen vaak tegengesteld zijn. Dus is het lastig om een wederzijds belang te vinden (anders dan tussen aanleggers van ondergrondse kabel- of bovengrondse mobiele netwerken). Die situatie heeft geleid tot de totstandkoming van een aparte AMvB (het Besluit medegebruik omroepzendernetwerken, thans gebaseerd op artikel 3.25) en sinds 2013 een bijzondere regeling voor tarieven in artikel 3.24 (vierde en vijfde lid). Die laatste regeling is tot stand gekomen bij amendement van de Tweede Kamer en na uitvoerige behandeling daarvan. De grondslagen voor die regelingen zijn niet gewijzigd.

Volgens de toelichting wordt dit bijzondere regime verlaten 'uit een oogpunt van eerlijke concurrentie en gelijke behandeling van aanbieders'. Dat is niet overtuigend, omdat de aanbieders van de hoge torens en masten voor omroepzenders in de praktijk heel specifieke partijen zijn, die niet concurreren met de aanbieders van andere voorzieningen. Een groot bezwaar bij het schrappen van de bijzondere regels in artikel 3.24 is dat er daarmee geen verplichting meer bestaat tot het bepalen van tarieven die transparant en efficiënt zijn. De ervaring van de afgelopen 15 jaar heeft geleerd dat voorafgaand aan de regels van artikel 3.24 lid 4 en 5 een groot aantal geschillen werd gevoerd. Na de invoering van die leden en de daarmee geboden duidelijkheid bestond daartoe geen aanleiding meer. De in het artikel opgenomen verplichtingen tot efficiency en transparantie kunnen – zoals in de toelichting (p. 53/54) wordt gesuggereerd – nooit een oorzaak ervan zijn dat aanbieders niet in staat zouden zijn 'de kosten van de exploitatie van opstelpunten te compenseren uit de vergoedingen'. De praktijk na de invoering van deze bepaling heeft dat ook niet aangetoond. Een inhoudelijke reden om terug te komen op de nog relatief recente wetswijziging is niet gegeven.

Opstelpunten voor omroepsignalen zijn objecten die lastig dupliceerbaar zijn en vanuit de omroepmarkt zijn aanbieders van omroepzendernetwerken aangewezen op deze opstelpunten. Het is noodzakelijk in deze markt de stringentere norm – zoals mede in de jurisprudentie van ACM ontwikkeld – te continueren en geen nieuwe grote onzekerheid over het kader te laten ontstaan. De voorgestelde aanpassing van de regels op dit punt zullen de concurrentie in deze markt eerder bemoeilijken dan verbeteren. De afhankelijke positie van de aanbieders van omroepzendernetwerken die met de huidige regels wordt gecorrigeerd is duurzaam van aard en de exploitanten van de noodzakelijke torens en masten vallen niet onder andere regels die het noodzakelijke evenwicht in onderhandelingen brengen.

Er is geen redelijke grond om de noodzakelijk gebleken regeling van het huidige artikel 3.24 ten aanzien van tariefstelling in de markt voor omroepzendernetwerken te veranderen. Het verdient aanbeveling die bijzondere regels toe te voegen aan artikel 5a.4.

---

⁷ Het gaat hierbij om 'broadcasting', zoals DVB-T (digitale broadcast televisie), FM (analoge radio) en DAB (digitale radio). Het gaat daarbij om eenrichtingsverkeer netwerken, die zich daarmee onderscheiden van de 'breedband' netwerken die onderwerp van de Richtlijn zijn.

8. Toezicht en geschilbeslechting

Het toezicht op de implementatie van de Richtlijn is door de gemaakte keuze voor toezicht op de Wibon door het AT en toezicht op hoofdstuk 5a Tw door ACM verdeeld. Op het eerste gezicht zijn de normen zodanig gescheiden dat die taken lijken te scheiden. Dat zal lastiger kunnen zijn bij geschilbeslechting, wat in het voorontwerp wordt erkend door de voorgestelde regelingen van artikel 23 lid 5 Wibon en artikel 12.5 lid 6 Tw. Het zou wenselijk zijn als de in dat lid voorgeschreven coördinatie voor de markt transparant wordt gemaakt, zoals in het verleden is gebeurd in verschillende Samenwerkingsprotocollen, die (deels) al in de wet waren voorgeschreven.

Het zou wenselijk zijn in de Wibon en de Tw op te nemen dat de Minister van EZ (het AT) en ACM een samenwerkingsprotocol moeten publiceren, waarin inzicht wordt gegeven hoe zij in geval van samenloop van bevoegdheden op het gebied van toezicht of geschilbeslechting zodanig zullen handelen dat zij naar betrokken marktpartijen met slechts één standpunt en één contactrelatie optreden.

9. Nog enkele details

Tot slot zijn bij bestudering nog enkele kleine punten naar voren gekomen die naar het KPN voorkomt per ongeluk niet juist in het wetsvoorstel terecht zijn gekomen.

- In de definitie van artikel 1 onderdeel w Wibon wordt verwezen naar ‘artikel 12, eerste lid’, terwijl dit artikel slechts één lid heeft.
- In art 11 lid 1 is het woord oriëntatiepolygoon niet correct, dit moet graafpolygoon zijn.
- In de toelichting op het schrappen van artikel 5.2 leden 9 en 10 (nieuwe nummering), van het wetsvoorstel staat (p. 44) terecht dat daarmee ook artikel 20.5 lid 2 vervalt. In het wetsvoorstel is dat echter abusievelijk nog niet meegenomen.
- In artikel 5a.14 lid 1 wordt gesproken over de ‘richtlijn breedband’ die in het voorstel wordt gedefinieerd als ‘richtlijn nr. 2014/61/EU’ (nieuwe artikel 1.1 onder III).
- In de wijziging van artikel 12.5 Tw wordt in het nieuwe lid 6 verwezen naar de ‘Wet informatie-uitwisseling netten’, waar de Wibon wordt bedoeld.
- In de toelichting (p. 18/19) wordt gesproken van een ‘in dit wetsvoorstel voorgestelde’ tweede volzin voor artikel 15 lid 2 Tw. In het voorontwerp is zo’n voorstel echter niet opgenomen.